

ЛИХОЛІТТЕ В ЄВРОПІ.

(Кореспонденція до "Українських Робітничих Вістей")

(Довіщення.)

Загин грошей.

Отож воно і висувалося з тієї ситуації такі кумедні речі, що в одних країнах гроші не мають ніякої вартості, коли за них щось купувати в другій країні. Подивіть ся, чи може що купити австрійський робітник в Англії, де чоботи коштують два фунти штерлінгів, тобто повер 2.000 корон, котрі середно робітник заробляє за три тижні в Австрії? Три чотири тисячі місячної платні у Відні є не достаточним, щоб прожити з родиною два тижні без голодovania, а проте більшість віденських робітників живуть на 3-5 тисяч і тільки найкращі верстви мають 6-8 тисяч корон місячно, сума, на котру сьак-так можна перебити ся. Швайцарська банашанка молока коштує 75 австрійських корон (в Швайцарії один франк), що є така сума в Австрії, яку треба віддати заробляти; коли-ж в Швайцарії її зароблено в пів години.

Чи не ясно нам тепер, що Швайцарія не може продавати ні свого молока, ні шоколяди, ні годинників, ані жадних машин ні в Польщі, ні в Чехословаччині, ані на Україні (хоч би навіть Україна не була в межах блокади)? Чи не ясно нам звідси, що Швайцарія не може продукувати своїх годинників, бо курс її валюти такий високий, що ніхто в Європі не хоче купувати дорогих годинників. Ось чому фабрики припиняють ся і робітники викидаєт ся на вулицю: тільки тому викидаєт ся, що за багато вони користних річій наробили для людськості!

Та в Німеччині справа стоїть ще гірше. Там могоб продавати за кордон виробів німецької промисловості, бо німецька марка є дешева, за кордоном охочо купують німецькі речі за дешево ціну; дійсно, Швайцарець купує німецькі чоботи, бо вони коштують всего 200 марок, або ж 20 швайц. франків (1 ш. фр. — 10 марок), але ж швайцарські чоботи коштують 40 швайц. франків.

Так воно й було на початку, що з Німеччини куповано і вивожувано все, що можна. Навіть в Англії почали купувати німецькі вироби, — машини, автомати, мотори, чоботи, — все що можна, куповано і вивожувано. Та й не довго воно так тягло ся. Прийшов час, що треба було довозити за кордон сирівці, купувати бавовну, гуму, каву, какао, олово, мідь і т. д. Тут то й випало, що німецькі гроші добрі були, коли продавати щось з Німеччини за кордон, та маловартісні ті гроші стали, коли довелось щось купувати за кордоном.

Треба було позичити сирівці, бо інакше хоч все в краю спиний! Сьє було з початком 1920-го року, що Німеччина позичала дещо в Америці та в Англії, і ще тоді також стало ясно, що без зменшення тягарів воєнних субсидій в Німеччині може прийти до соціалістичної революції. Англія, що найбільше розуміє економічну ситуацію все тинге за "полу Францію, яка як цуцк на ланцуху все хоче розшматувати Німеччину, бо вона боїть ся мари комунізму, що ходить нині по Європі, і який запанує тим скорше, чим ґрунтовніше запанує безлад в капіталістичній господарстві.

І так зає і так поганю.

Даставши сяку-такую полєху від Америки та Англії Німеччина однак не задала своєї длі, бо наслідком полєху вартість марки підскачила на швайцарській біржі в Ціріху, в Лондоні і Нью Йорку, а через піднесенє марки пропала охота купувати німецькі вироби. Дійсно, коли німецька марка коштовала десять швайцарських сентимів, то варто оуло купувати німецькі чоботи, сорочки. Коли-ж вона стала вартувати 15 швайц. сентимів

(100 німецьких марок вартували 15 шв. франків), то вже не стало змислу купувати щонебудь в Німеччині, що можна купити у себе за ту-ж саму ціну.

Тай до того німецькі промисловці, куцці, що попередно дуже радо спускали за кордон все, на що могли покласти свою руку і на тим добре заробляли через дешевизну грошей, тепер, коли за продажні німецькі товари не давали вже стільки грошей (а не давали тому, що німецькі гроші стали вище цінитись в порівняно з іншою валютою), бо у них пропала охота везти і крам за кордон.

Наведемо однак такий приклад, щоб вияснити сю ріжницю в доходах німецьких промисловців. В 1919 році за німецькі самоходи платили в Швайцарії припустимо 30.000 швайц. франків, що в німецькій валюті вносило 300.000 нім. марок (100 нім. марок = 10 шв. фр.) Ціна самохода в Німеччині була лише 200.000 нім. мар. Вигода продажі в Швайцарії ясна, за виплатою транспорту і мита 50.000 нім. марок, фабрикантові лишалося 50.000 нім. марок, що робило дохід вище за німецький.

Весною 1920 року німецька марка підскачила до 12 шв. фр. за 100 нім. марок. Значить за самохід німецький фабрикант мав вже не 300.000 нім. марок, а лише 250.000. Вище сего він не міг дістати в Швайцарії, бо швайцарські самоходи коштовали 32.000 франків.

Се є один із прикладів. Те-ж саме можна сказати і про всякі інші річи німецької промисловості.

Таким чином в длі 1920 р. прийшло до того, що Німеччина не могла продукувати на зовнішній ринок, а тільки на свій власний, а в внутрішній німецький ринок пропав для німецького фабриканта, бо, коли не був наситений, товари були за дорогі для німецького споживача, для робітника. Скоілось безглядзе, счинилась нісенітниця. Вироблено силу крामу, якого не можна ані за кордон продати через підвишенє валюті, ані самим в Німеччині спожити через дорожечу. Тоді фабрики стали замикати, робітники на вулицю викидати. Запанувало безробітє.

Країни низької валюти.

Лишились ще країни, де валюта була не вище німецької. До таких рахуємо Чехословаччину, Австрію, Югославію, Польщу, Румунію, Болгарію, Туреччину і нарешті радянську федерацію: Росію і Україну. Залишилися на боці дві останні країни, спинились на перших.

Не згадуючи вже про розбитий транспорт, особливо в Польщі, Галичині, Угорщині, сі держави відгородились ціло низкою митових кордонів, озброїлось своєю власною валютою, заборонили вільний її обмін, щоб тим уникнути спекуляції і упадку валюті, і тим всім поставили торговельні зносини майже в неможливі умовини.

Тай се ще не все! Мало не ціла середна Європа належить до країн, де людність не може живитись своїм власним хлібом, своєю сільською продукцією. Німеччина потребує української або американської пшениці, щоб задоволити свої потреби. Вона може прожити своїм хлібом лише на протязі десяти місяців; коли для двох місяців що року вона не доведе за кордон збіжжя, то годі її перебути до нового року. Але якраз сей хліб не приходить ані з України, ані з Австрії, ані з Угорщини. Аргентина-ж належить до країн високої валюти. Отже торговельний обмін з виснаженими європейськими державами не дає Німеччині нічого крім безвартісних паперів, за які годі щось купити. Таким робом Німеччина не має куди вивозити свої товари,

ри, не може вона знайти країни, де-б її вироби вимінювати на щось вартісне. Для піддержання своєї господарської рівноваги німецька держава потребує ще колоніальних товарів, — як кава, кавчук, кокосові оріхи, риж і т. д., але позбувшись своїх колоній, що всі пішли до Англії і вистративши всяку надію сколонізувати Мезопотамію, вона стоїть нині в страшній розлоці, в чорних руїнах світової пожежі, між старим і новим світом, між комунізмом і капіталізмом.

Завдяки зростови визиску абсолютна заробітна платня так низько впала в Німеччині, що німецьке робітництво є нездатним спожити вироблені товари, а се в свою чергу шкідливо відбилось на промисловості. Так в швейській галузі замкнено було половину фабрик.

Втративши зовнішній сякий-такий ринок серед країн високої валюти і не знайшовши його в країнах низької валюти, Німеччина викинула силу товарів на внутрішній ринок, котрий через дорожечу не міг їх спожити. Звідси настало безробітє в цілій Німеччині.

Країни соціалістичної революції.

Якраз саме ті країни, що могли постачити потрібну Німеччині поживу, хліб, сирівці, корм для худоби охоплені пожежою соціалістичної революції. Люта нехватність з боку капіталістів проти соціалістичних республік потягнула за собою трирічну контрреволюційну чинність світового капіталу проти Росії, блокаду проти робітничої влади і змаганє знищити її в кінць. Та сі всі підступи і брутално-ганебні отверті напади світової контрреволюції, не знищивши пролетарської влади, одночасно привели до зруйнованя ще раніш війною поповненої господарської рівноваги Європи, до збільшеня заколоту в системі міжнародної економіки і нарешті до злиднення барсанів в замкнених собі господарських одиницях і до безробітє.

В той час, коли Швайцарія купити свої машини, годинники, що не мають де найти собі ринку, і живає найбільш собі зусиль, щоб роздбати собі хліба, цукру, на Україні цукроварні припиняють свою роботу через наступи попіраких Англією та Францією контрреволюціонерів, хліб не має спромого дістатись до портів Чорного моря заблокованого світовою спілкою чорного імперіалізму і дрібнобуржуазії, стереженого світовими розбійщиками і пиратами моря.

Транспорт, залізницї і вуглева промисловість на Україні так зруйновані; що годі скоро перевезти хліб до вивозу за кордон на обмін за машини і одж навіть тоді, коли-б всяка блокада і всі перешкоди на зовнішні зносини між Росією і західною Європою було скасовано.

Становище набуло справді неможливо безглуздох вигляда. В той час, коли соціалістична Росія через економічну руїну, спричинену війною і блокадою, примушена мільонами виробляти постоди, Німеччина не знає, що робити з своїми чоботами і зачинає фабрики, викидає робітників і каже їм, що нема де дівати наготовлєних товарів!

Та коли 5.000.000 тон вивезено з України українського збіжжя було в значній мірі попададо до Німеччини в обмін за ті машини і вовняні вироби, що привозено було з Німеччини до Росії, то нині сей хліб Німеччина мусить шукати по цілям світа, розпродувати все, що має з свого колєктивного достатку і викидати робітників на вулицю. Не має змоги обміняти на пшеницю та коноплю свої шкїряні вироби, свої перкалі. Німецьке господарство бєть ся в обіймах безглуздої політики Франції, що відбирає останні утновєня в Альзациї і Лотарингії (полташ) і припиняє всі шляхи, що ведуть до відновленя торговельних зносин з Росією і Україною.

Одинокий ратунок.

Чи не бачимо ми, зовсім ясно, виразно, всі марно загублені зусиль, енергію, людську працю на осягненє лише одної мети — збільшеня доходів одної з суперницьких держав?

Чи не впливає теперішня ситуація і катастрофальна криза з попередного розвитку капіталу та з останньої війни, котра остаточно розхитала цілий капіталістичний будинок?

Англії бракує сирівців, конопля, ліса, шкїря і продуктів сільського господарства, але доки Росія не відновила експонімного життя, доти треба залишити всякі надії на уноврєванє свого господарства. Америка нафабрикувала таку безліч всякого крामу, що вже не має що з тим робити і куди відсилати і спичено працю через перепродукцію. Побивши Німеччину, вона свобідно розпрямляла свої крила над цілою полудневою Амерією, але зріст виробництва, нагородженє фінансового капіталу, упадок валюти європейських держав робить її всевладною панєю цілого світа.

Одинокий суперник, що вириває на широкіх просторах земної кулі є Англія і вона мусить бути приборкана так само як Німеччина, ось для чого потрібна нова програма військової фльоти. Туди буде видано той-мішок — богацтва, капіталів, що їх Америка накопичила підчас війни.

Та коли найбільшою загрозю капіталізму по війні була недостача річній, крामу і підпадок продукції, то нині ми вже маємо другу ще більшу небезпечку, яка полягає в перепродукції товарів і дезорганізації міжнародного виміну. Се-ж якраз і є те лихо, що нагнало вже Німеччину і кидає мільйоні людей на вулицю. В Америці, в Англії, в Німеччині, в Швайцарії вже ятрить болюча рана дисльокації промисловості, перепродукції. Безвтягненя Сходу Європи в економічні зносини немає паратунку. А економічні зносини з Росією її піддержать, дадуть змогу підготуватись, передихнути.

Нас не болить те, що капіталістична господарка підупала, ми повинні її підштовхувати, щоб вона загрукотїла в провалє. Організуючи і просвітлюючи свідомість робітництва цілого світа, ми підготуємо його до той хвилі, коли цілий капіталістичний лад так розхитатє ся, що досить буде одного удару пролетарської руки, щоб він стрімголов полетїв в провалє вічності.

Світове капіталістичне господарство стоїть на передодні загину. Відновленє економічного життя Росії є потрібне для Європи, але саме се відновленє принесе загин капіталізму. Пролетаріят Європи організуєт ся і утворює субєктивні умовини приходу комунізму. Обєктивні умовини готує сам капіталізм. Старий світ загине і запанує новий соціалістичний лад.

З Угнєського Загумінку.

Большевики були в Угнові через три дні, 21, 22 і 23 сєрпня, а саме через ті три дні коло полудня приїздили кінні патрулі зі сторони Лашева на Холмщині.

Опісля вернули польські власті і зараз розійшла ся вість: на передмістї застрїлів панський економ хлопа. А було се так: з евакуації вертали домів двори і їх посіпаки, між іншими їхав через Угнів на візку економ з Хоронова, седа віддаленого о 2 милі і побачив на дорозі селянина заробітника з тогуж села, Левка Гоїк, як сей тягнув малим візком мїхи з картофлями. Зі словами: "Ти ту злодюк, котрий ограбив двір в Хоронові", добув бравнінга, стрїлів і поцілів в серце. Опісля завернув, зголюєт ся до поліції, та зробила протокол і на тим скінчило ся. Пан економ даїє уживає свободи, а хлопа поховали.

Панове дідачі, які вернули з евакуації, розпочали шукати, хто мігби їм заплатити за винищені військами сніюжати. Дїдали до переконаня, що се мусить зробити хлоп. І так п. Казімерж Висоцькі з Остобіжкя, відомий посол, вибраний українськими полосами, вніс скаргу проти визначніших господарів на суму, о коло 600.000 марок. Пан Казімерж Мармороз з Карова на суму коло 1.000.000 марок. Хлопам лозви дружено, а п. Мармороз поїхав на польованє на оленї в Карпати.

Викнуто збіжжя по громадах перепроводжує "Кулко рольнік" в Угнові. Двори взагалї жадного збіжжя контингентного не віддають. Як виглядає та польська "кооператива рільників", можна переконатися, наколи подамо головних її діачів. Се є п. Дітріх, ємеритований австр. жандарм, теперішній секретар громади Німець, п. Флюр канцєліст судовий, а далі Префєрфорк, цукровий паскар з часів австрійських і Гандельсман, шинкар.

Та дібрена чвірка при допомозі війська і урядників староства "збирає" по українських селах збіжжє. Так виглядає положєнє Угнова. За часів австрійських викнуло збіжжє перепроводжувала в повіті українська господарська Спїлка. Нині збіжжєва централє платить продуцентам 700 марок, а консументи платять вже 850 марок. Так отже централє заробляє 150 марок, се є 21 проц. Се не є паскарство. Сама провізїя централє вносить нині 5-кратну ціну максимальну збіжжя з 1917 р. Збирають збіжжє при допомозі війська в тих селах, які не є, в можности надмірно високого контингенту відставити. За в той спосіб реквірованє збіжжє не платять повної максимальної ціни, потрібують впрост на дієти для жовнів, які є неймовірно великі. І так простий жовнір бере денню дієти по 50 марок, офіцїр 120 марок, а при тим село мусить цілий відділ жити, бо там, де він стоїть на квартирі, там мусить дістати і харч, за який не платять.

Лїси в околиці вирубують. По Угнові крутять ся агенти з Лодзі, Варшави і Поморя і висилають дерево масово, як кажуть, до Франції. Давніше уряд робив труднощі при уділюваню дозволу на вируб. Нині який двір лише має лїс, той рубає, а зглядно лиш бере паскарські гроші, а інші рубають. Цїни дєрева одповало є великі, сїг дров коштує в лісі 1.000 марок. На то одначе ради нема, бо лїси всі є в руках двірських, а максимальна ціна є лише для хлопа.

В перших днєх листопада спалили ся сїюжати на великій просторній мж Белзом, Тяглемом, Вороновом, Остобіжком і Ставами, спалило ся на них парубот стїжків готового сїна. Шкода велика, в більшій частині сєлян. ("Вперед")

Вибори в Білгороді.

Вислід виборів для міста Білгороду представляєт ся ось як: радикальна партія дістала 4.305 голосів, комуністи 4.050, демократи 3.195, республікани 452.

ТДЄТЄ НА ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКР. РОБ. ДОМУ.

ДО ФЛІП, ВІДДІЛІВ, ТОВАРИСТВ І ПООДИНОКИХ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО ДОМУ.

Дорогі Товариші!

Отсим повідомляємо Вас, що річні загальні збори Українського Робітничого Дому в Вішнієгу відбудуть ся в днєх: 27-го, 28-го і 29-го СІЧНЯ, 1921 РОКУ.

ПРОГРАМА ЗБОРІВ:

- 1. Отворенє загальних зборів.
2. Вибір президії на час зборів.
3. Провіренє повномочій делегатів і припинанє нових членів.
4. Припинанє пропозицій делегатів.
5. Справозданє заряду і функціонерів Укр. Роб. Дому.
6. Вибір комісії.
7. Справа органу Укр. Роб. Дому.
8. Справа школи при Укр. Роб. Домі.
9. Справа флїй і відділів Укр. Роб. Дому на провінції.
10. Рєвізія статуту Укр. Роб. Дому.
11. Справозданє комісії і порішенє їхніх рєзольуцій.
12. Вибір заряду і контрольної комісії на 1921 рік.
13. Внески на добро Укр. Роб. Дому.
14. Замкненє зборів.

Заряд Укр. Роб. Дому в Вішнієгу запрошує на сі річні загальні збори всіх членів Стотаришеня Укр. Роб. Дому в Канаді і Америці, взяти в сїх зборах як найчисленішій участь, щоби спільно в нарадах над справою сї Робітничї Інституції обговорити і вирішити всі питання поданої висше програми. Крім того на зборах будуть порушені також і інші питання загально робітничого характеру.

ІНСТРУКЦІЯ ДЛЯ ФЛІП, ВІДДІЛІВ І РОБІТНИЧИХ ТОВАРИСТВ:

Кожда флїя, чи відділ Укр. Роб. Дому на провінції, має право вислати одного делегата з правом рїшаючого голосу. Флїя, чи відділ, який числить поверх 25 членів, має право вислати одного делегата на кожних 25 членів (прим. 50 членів висилають 2 делег., 75 членів — 3 дел. і т. д.).

Кожде робітничє товариство, котрє є членом Укр. Роб. Дому, має право вислати одного делегата з рїшаючим правом голосу.

Вішнієг буде представлений на загальних річних зборах одним делегатом на кожних 25 членів, з рїшаючим правом голосу.

Всі інші члени, не делегати, як з Вішнієгу так і прибувші з провінції мають право дорадочого голосу; можуть забирати слово, брати участь в дискусїї, ставити пропозиції, як також можуть бути вибрані до заряду.

Товариші делегати повинні мати повномочія товариства на папері. Делегати прибувші без повномочій, будуть мати лише дорадчий голос.

Всі члени прибувші на загальні річні збори повинні вказатись під час вступу до галї своїми членськими картками. Прїсєд ся тих флїй, відділів і товариств, котрі не зможуть вислати делегата, прислати свої пропозиції чи жаданя листовно на руки секретаря У. Р. Д. еше до зборів.

З товариських привітом,

ЗАРЯД.

ЩО ВИРОБЛЯЮТЬ ПОЛЬСЬКІ ВЛАСТІ В ДРОГОБІЧЧИНІ.

З села Летчи пишуть до "Впереду":

Наше село в крайній нужді. Відношенє тугишних жандармів до населєня неможливе. Деколи на вулицю годі вийти, щоби не оминути стрїчі з жандармом. Найгірше поступає з безбронним населєнем жандарм Чубатий, якому все одно, чи се мала дитина, чи 60-літній старєць. Деколи за дурничку накидаєт ся і своєю владою проявляє битем невинних. Другі жандарми не крадуть. Вони впадають до хат та забирають, що їм подобаєт ся. Сєляни вже кілька разів ходили до староства з жалобами, та се їм нічого не помогло, бо навіть не хотїли з ними говорити, тільки смїяли ся з них.

Недавно загостили до села якісь незнані люди, у військових мундурах і розпочали реквізїцію збіжжя. За збіжжє не платять і не кажуть, хто вони. Ніхто не стане в нашій обороні, ніхто навіть не обєзвєть ся, бо кожний боїть ся, щоби часом не попало йому і не доведє ся потрапити до тюрми, а-бо діждати ся битя. Взагалї часи, як за відомого Каньовського.

В Дрогобиччині стягнуто на черевки для війська з кожного села по 20 до 40 тисяч марок, а з Грушева 100 тисяч. Крім сего стягнуто датки на армію: з самої Мрзаниці 500.000 марок, а окремо величезний контингент збіжжя. На село Добровляни наложено 210 метрів збіжжя, платячи за один метр 700 марок, коли в приватній торговлї платять ся щю найменше 4.500 мр.

КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ ПОЛУДНЕВОЇ АФРИКИ.

КЕРІП ТАВН (Полуднева Африка). — Слово "большевизм" почуєт нині у всіх закутках світа. Навіть в полудневій Африці ведєт ся большевицька пропаганда. Недавно почала виходити

Лотишські соціалісти проти Польщі.

З Риги доносьєт, що соціал-демократична партія Лотви знімає вороже ставовище проти Польщі та заявила ся за уділенє допоміж Лигви проти походу Польскї.